

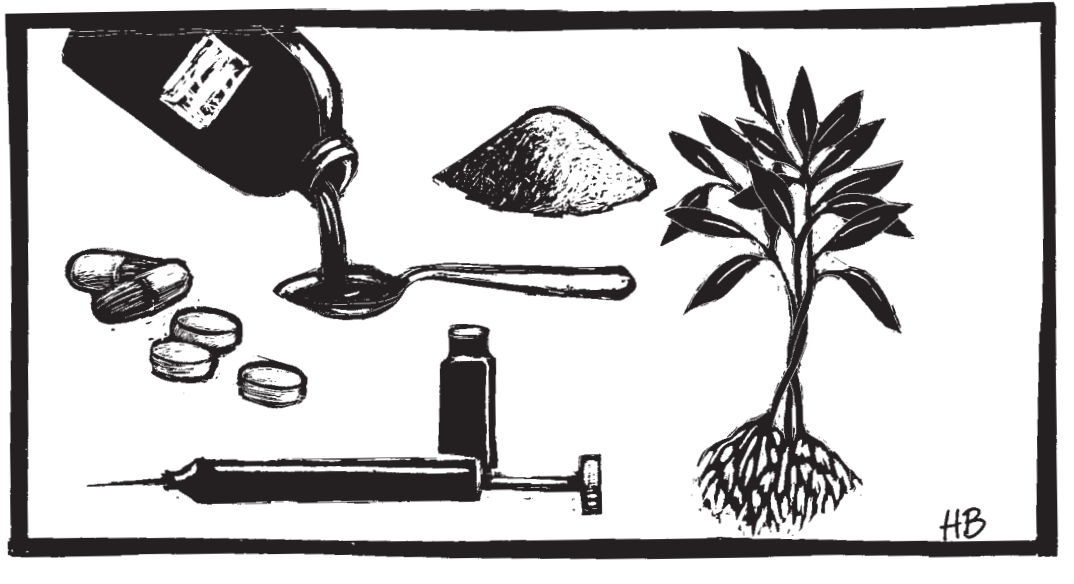
Chapit 31

Nan chapit sa a, n ap jwenn:

Lè n ap deside pran medikaman	470
Medikaman ka tounen malèpandye	471
Kijan pou n sèvi ak medikaman san n pa mete tèt nou an danje	472
Lè n ap sèvi ak medikaman ki nan liv sa a ...	473
Non jenerik ak non komèsyal	473
Gen plizyè fòm medikaman	474
Ki kantite medikaman pou n pran.....	474
Kilè pou n pran medikaman yo preskri n yo	476
Kilè yon moun pa dwe pran kèk medikaman....	477
Efè segondè	478
Prekosyon (avètisman)	478
Sa nou dwe konnen	478
Lè n pran twò gwo dòz nan yon medikaman	479
Divès kalite medikaman	480
Antibiyotik	480
Medikaman pou doulè	482
Medikan pou n pran, lè n ap bay anpil san nan vajan, apre akouchman oubyen avòtman...	483
Medikaman pou alèji	483
Medikaman ki ka sove lavi yon fanm	484

Liv sa a preskri plizyè kalite medikaman. Nan chapit sa a n ap wè kijan n ka sèvi avè yo san pwoblèm. Pou plis enfòmasyon sou efè segondè, sou siy danje, sou medikaman moun pa dwe pran san yo pa jwenn eksplikasyon espesyal epi sou medikaman ki rele antibiyotik yo tou, se pou n ale nan “Paj vèt yo”, paj 485).

Itilizasyon Medikaman nan domèn Sante Fanm

Medikaman se pwodui yon moun ka pran, lè l malad, swa pou l ede kò l konbat maladi a, swa pou l pèmèt kò l pran yon souf. Gen 2 kalte medikaman: medikaman modèn (remèd famasi) ak medikaman tradisyonèl (remèd fèy). Nan liv sa a, n ap plis jwenn enfòmasyon sou itilizasyon medikaman modèn yo. Rezon an se paske, nan chak lokalite sou latè, nou gen dwa jwenn kèk medikaman tradisyonèl ki pa egziste ditou lòt kote. Yon renmèd ki bay bon rezilta nan yon kominote gen dwa pa egziste nan lòt kominote oubyen menm si l egziste, li ka pa bay ankenn rezilta. Lè n gen yon pwoblèm sante, se pou n mande doktè fèy k ap travay nan zòn kote n ap viv la ki kalite remèd ki bon pou pwoblèm sa a. (Pou n jwenn plis enfòmasyon sou remèd tradisyonèl yo, se pou n ale nan paj 22).

Li enpòtan pou n pran prekosyon n, lè n ap sèvi ak medikaman. Medikaman ka sove lavi, lè moun sèvi avè yo kòm sa dwa. Men si n pran yo mal, yo gen dwa deranje n oubyen yo gen dwa menm touye n. Paregzanp, gen kèk medikaman ki ka kreye pwoblèm sante bay fanm ansent ak ti bebe ki nan vant yo, oubyen bay fanm nouris ak ti bebe y ap bay tete. Yon lòt bò, gen medikaman ki ka ajoute lòt kalite pwoblèm (efè segondè) sou maladi yon moun deja genyen. Efè segondè sa yo anmèdan; yo ka deranje yon moun; yo ka menm mete sante moun nan an danje. Yon medikaman gen dwa fè n malad, si n pran yon twò gwo dòz ladan oubyen, si n pran l twò souvan.

Chapit sa a ap montre n kijan pou n pa mete lavi n, ni lavi lòt moun an danje, lè n ap sèvi ak medikaman nou jwenn nan liv sa a pou n trete pwoblèm sante fanm. Gen lòt enfòmasyon, nan chapit la, k ap ede n wè kilè medikaman ka fè sante fanm vin pi anfòm.

➤ *Medikaman ka itil anpil, men medikaman pa p janm ka ranplase ni disiplin ki ka pèmèt moun konsève sante yo, ni bon kalte manje, ni bon jan swen sante.*

Lè n ap Deside pran Medikaman

➤ Nan chapit ki pale sou “Solisyon Pwoblèm Sante” yo (paj 32), n ap jwenn plis enfòmasyon k ap ede n wè kilè n dwe pran medikaman.

Gen moun ki kwè pa gen sante san medikaman. Men se sèl pou tretman pwoblèm sante medikaman bon — medikaman pa ka aji sou rasin pwoblèm sante. Yon lòt bò, pi bon tretman pou yon pwoblèm sante pa toujou chita sou medikaman. Nan kèk ka, li konn pi bon pou malad yo bwè anpil likid epi, an menm tan, pou yo pran bon jan repo. Si pou n sèvi ak yon medikaman, fòk nou konn tout bagay sou pwoblèm nou genyen an epi, an menm tan, sou medikaman k ap trete pwoblèm sa a.

Pou n wè si n bezwen oubyen si n pa bezwen medikaman, se pou n

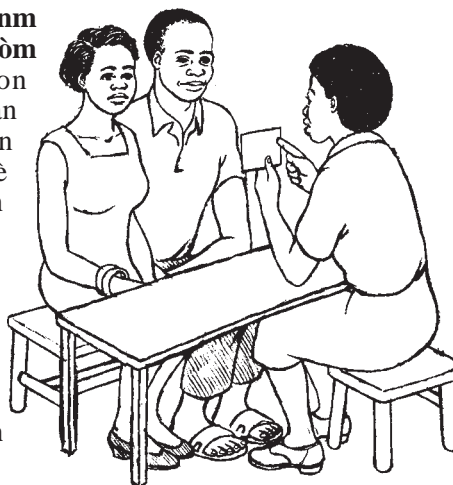
- Èske maladi a grav?
- Èske m ka jwenn yon alemye san m pa pran medikaman?
- Èske m ka jwenn yon alemye, si m chanje fason m ap viv oubyen fason m ap manje?
- Èske m pa ta ka jwenn rezilta ak remèd fèy?
- Èske medikaman m ap pran an gen plis avantaj pase danje? Èske avantaj yo gen plis valè pase lajan m ap depanse a?

Travayè sante, 2 mo silvoulè!

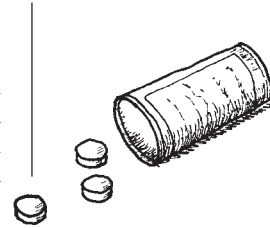
Lè n ap preskri moun medikaman, pa bliye suiv konsèy sa yo:

1. **Medikaman pa ka ranplase bon jan swen sante.** Si n vle ba yon malad laswenyay, fòk nou eksplike l ki kote maladi a soti, kisa l ka fè pou l jwenn yon alemye epi kijan l ka fè pou maladi a pa tounen sou li ankò nan kèk tan (prevansyon).
2. **Si n vle pwoteje malad yo kont tout danje medikaman an ka bay, si n vle medikaman bay bon rezilta, fòk nou pran san n pou n eksplike chak maladi kijan pou yo pran chak medikaman** (gade paj 474, 475 ak 476 nan chapit sa a). Se pou n chache konnen si maladi la konprann eksplikasyon yo.
3. **Se sèl si n konprann lide ak laperèz yon fanm genyen, n ap ka ede l sèvi ak yon medikaman kòm sa dwa.** Si yon moun kwè plis li bwè yon medikaman se plis l ap geri pi vit, li gen dwa pran yon twò gwo dòz. Konsa, l ap fè tèt li mal. Yon lòt bò, si yon moun pè pou yon medikaman pa fè l mal, li gen dwa refize pran medikaman an. Men si l konprann ki travay medikaman sa a pral fè nan kò l, l ap plis anvi sèvi avè l kòm sa dwa.
4. **Se pou n ede malad nou yo jwenn medikaman k ap trete yo pi byen e ki vann pi bon mache.** Pri medikaman bay anpil moun gwo tèt chaje, paske tout kòb yo fè nan yon semèn oubyen menm nan yon mwa gen dwa pase nan medikaman.

MEDIKAMAN KA TOUNEN MALÈPANDYE

Wòl medikaman se konbat maladi ki se danje pou lavi, men medikaman ka mete lavi moun an danje tou. Si n sèvi mal ak yon medikaman, li gen dwa deranje n oubyen ka menm touye n. Men li kèk egzanp k ap montre n kijan yo ka mal itilize medikaman nan domèn sante fanm:

- Kèk fwa, gen moun ki itilize oksitosen ak ègometrin mal, swa pou yo akselere akouchman, swa pou yo fòse plasenta soti. Gen gwo danje nan sa. Medikaman sa yo ka touye ni manman an, ni ti bebe a. Si se pa travayè sante konpetan nou ye, se sèl si n vle kwape yon gwo emoraji APRE akouchman pou n sèvi ak medikaman sa yo. Yon lòt bò, fòk nou pa sèvi avè yo pou n fè avòtman. Medikaman sa yo gen dwa eklate matris la epi touye fanm nan, anvan avòtman an rive fèt.
- Fanm majè tankou jenn ti demwazèl konn eseye sèvi ak medikaman ki chaje danje — tankou: aspirin, renmèd malarya ak ègometrin — pou yo ka jete pitit. Medikaman sa yo prèske pa janm bay rezilta. Lè medam yo pran yon gwo gwo dòz nan kèk medikaman pou yo fè avòtman, se entoksikasyon (anpwazonnman) ak lanmò yo rekòlte. Si n bezwen enfòmasyon sou medikaman tounèf ki pèmèt moun fè avòtman san danje, se pou n li chapit sou avòtman an, paj 239.
- Gen fanm ki pèdi lavi yo nan sèvi ak bwomokriptin pou seche lèt nan tete yo. Fòk nou pa janm pran medikaman sa a. Lèt nan tete n ap seche poukont li, lè n sevre pitit nou.
- Anpil kote sou latè, yo ankouraje medam yo pran medikaman k ap ede yo jwenn soulajman, lè yo sou tansyon (kalman), lè tristès anvayi yo ak lè yo pa ka dòmi (somniafè). Men se kontraryete yo rankontre chak jou nan lavi a ki konn lakòz pwoblèm sa yo. Anvan yon fanmi bat je l, tout avwa l gen dwa fin pase nan medikaman sa yo k ap prèske toujou fè bèk atè devan mòd pwoblèm sa yo. Si pwoblèm ap chipote lespri n jou apre jou, olye pou n pran medikaman ki ka kalme nè oubyen tristès, se pou n al wè yon travayè sante ki konpetan nan domèn sante mantal.
- Soti nan ane 1941, rive nan ane 1981, fanm nan Lwès kontinan Ewòp ak fanm nan Nò kontinan Amerik te konn pran medikaman ki rele DES (di-ethyl-stil-bestrol), chak fwa yo te bezwen fè prevansyon kont fos kouch. Jounen jodi a, yo pa fè sa ankò paske, lè yon fanm ansent pran medikaman sa a, pitit l ap fè a ap gen kansè kòl matris oubyen kansè nan vajen si se yon ti fi, kansè nan testikil (boul grenn), si se yon ti gason. Yo gen dwa toujou ap sèvi ak medikaman sa a nan kèk kwen ann Afrik oubyen ann Amerik Latin, paregzanp, pou fè prevansyon kont fos kouch oubyen pou seche lèt nan tete. Nou pa dwe janm sèvi ak mòd medikaman konsa.
- Gen kèk doktè ki konn preskri medam yo òmòn (yo rele sa òmonoterapi) pou pwoblèm yo ka genyen, lè yo rete (menopoz). Men pifò fanm fè menopoz yo nòmalman, san pwoblèm sante, san yo pa bezwen pran medikaman.
- Kapab se lajan n ap jete, lè n plede achte vitamin ak mineral (pwodui tankou fè, yòd ak kalsyòm), sof si n ap soufri ak yon maladi pwodui sa yo ka konbat. Manje fòtifyan koute pi bon mache epi tout moun nan kay la ap konsève sante yo pi byen, lè n achte manje fòtifyan. Si gen posiblite, fanm ki gen san pòv (anemi) ak fanm ansent gen dwa pran fè ak asid folik. Men piki vitamin B12 ak estrè fwa pa ka fè anyen pou anemi — Fè ak bon jan manje ap bay pi bon rezilta.

Kijan pou n Sèvi ak Medikaman san n pa mete Tèt nou an Danje.

➤ Fòk nou toujou konsève medikaman yon kote ki fre epi ki pa gen imidite. Si se pa sa, depi anvan dat ekspirasyon yo rive, medikaman yo pa p ka itil anyen ankò. Toujou mete yo kote timoun pa ka rive paske, anvan n bat je n, timoun ka anpwazonnen tèt yo ak medikaman.

Toujou suiv konsèy sa yo, chak fwa n ap sèvi ak yon medikaman:

- **Chache konnen si n bezwen medikaman an toutbon.**
- **Fè moun ki konseye n pran medikaman an ban n bon jan eksplikasyon.** Nou dwe konnen:
 - ki kantite pou n pran (dòz la).
 - konbyen fwa pou n pran l chak jou epi pandan konbyen jou.
- **Pa sispann pran medikaman an, toutotan nou pa ko fin pran kantite pou n pran an.** Si n sispann anvan lè, maladi a ka tounen sou nou.
- **Chache rekonèt siyal avètisman** ki mache ak tout pwoblèm (efè segondè) medikaman an ka ban nou (gade nan paj 478).
- **Chache konnen si gen manje nou pa ta dwe manje, pandan n ap pran medikaman an** epi chache konnen si n dwe pran l, lè vant nou plen oubyen lè nou ajen.
- **Evite pran anpil medikaman an menm tan.** Kèk medikaman ka anpeche kèk lòt medikaman bay rezilta. Kèk medikaman ka mete ansanm ak lòt medikaman tou pou yo bay pwoblèm yo pa t ap bay, si malad la te pran yo chak apa.
- **Fè atansyon, lè n ap achte medikaman ki melanje (paregzanp, 2 oubyen plis pase 2 medikaman nan yon sèl grenn).** Gen kèk medikaman melanje ki nesèsè, men an jeneral, yo koute plis lajan. Yon lòt bò, nou gen dwa ap boure tèt nou ak medikaman nou pa vrèman bezwen. Paregzanp, remèd je, kit se gout, kit se pomad, konn gen antibyotik ak estewoyid tou. Konn gen danje nan estewoyid la. Medikaman melanje yo ka gen plis efè segondè tou.
- **Fòk nou wè etikèt medikaman an.** Si se an detay n ap achte, fòk nou fè yo montre n boutèy oubyen bwat kote medikaman an soti a. Epi fòk yo ekri pou nou non medikaman an ak dòz nou dwe pran an.

Evite sèvi ak medikaman ki la twò lontan

Li pi bon pou n sèvi ak yon medikaman anvan dat ekspirasyon l rive. Yo ekri dat sa a tou piti nan yon kwen sou bwat la oubyen sou boutèy la. Si nou wè, paregzanp, 'exp. 10/29/98' oubyen 'exp. 29/10/98' oubyen 'exp. Oct.29, 1998', sa vle di nou dwe sèvi ak medikaman an anvan dat 29 oktòb 1998 la rive. Kèk fwa, li konn pi bon pou n pran yon medikaman ki ekspire pase pou n rete san medikaman. Men fòk nou pa janm fè sa, si medikaman sa a se:

- grenn ki kòmanse kraze oubyen ki kòmanse chanje koulè.
- kapsil ki kole youn ak lòt oubyen ki chanje fòm.
- likid klè ki vin twoub oubyen ki vin gen bout bagay k ap naje ladan l.
- piki
- gout pou je
- medikaman ki dwe melanje. Si se yon poud ki sanble l la lontan oubyen ki fè boul, nou pa dwe sèvi avè l. Si se yon remèd ki pa vle vide, lè n fin souke l byen souke, nou pa dwe sèvi avè l nonplis. (Lè se mòd medikaman sa yo - medikaman ki dwe melanje - n ap pran, nou dwe sèvi avè yo touswit apre n fin souke yo).

PA BLIYE Pa janm pran doksisisiklin oubyen tetrasiklin, lè dat ekspirasyon yo fin pase. Y ap ka ba n gwo pwoblèm.

Toupatou nan liv sa a, n ap jwenn non ak dòz medikaman nou ka pran pou n trete pwoblèm sante fanm abitye genyen. Men pou n ka achte yon medikaman epi pou n ka sèvi avè l, san n pa met tèt nou an danje, fòk nou konnen tou:

- Ki non medikaman sa a genyen nan zòn kote n ap viv la (gade pi ba a).
- Sou ki fòm medikaman an vini (gade nan paj 474).
- Kijan pou n pran medikaman an kòm sa dwa (gade nan paj 474).
- Si n ka pran oubyen si n pa dwe pran medikaman an (gade nan paj 477).
- Si medikaman an gen efè segondè (gade nan paj 478).
- Sa k ap rive, si n pran yon twò gwo dòz (oubyen si n pa pran ase) nan medikaman an (gade nan paj 479).
- Kisa pou n fè, si n pa ka jwenn (oubyen si n pa gen lajan pou n achte) medikaman an osinon èske se yon lòt medikaman pou n pran paske nou ansent, paske n ap bay timoun tete oubyen paske n gen yon pwoblèm alèji (gade nan paj 480).

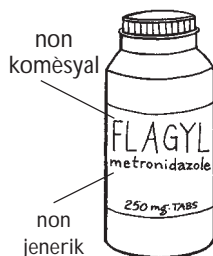
Lè n fini ak chapit sa a, n ap jwenn tout enfòmasyon sa yo pou chak medikaman, nan “Paj Vèt yo” (ale nan paj 485). Rès chapit la ap eksplike n kijan pou n achte epi kijan pou n pran tout medikaman ki nan liv sa a.

NON JENERIK AK NON KOMÈSYAL

Pifò medikaman gen 2 non - yon non jenerik oubyen syantifik ak yon non komèsyal. Yon medikaman gen menm non jenerik toupatou sou latè. Non komèsyal la se pitit konpayi ki fè medikaman an. Lè menm kalite medikaman an soti nan plizyè konpayi diferan, li gen plizyè non komèsyal, men yon sèl non jenerik. 2 medikaman ki gen menm non jenerik se tankou 50 kòb ak 2 gouden.

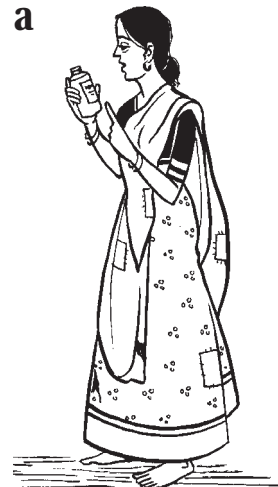
Nan liv sa a, se non jenerik (oubyen syantifik) medikaman yo n ap jwenn. Gen de twa non komèsyal kanmèm, tankou: non komèsyal kèk metòd planin. Non nou bay yo, se non nou ka rankontre plis kote sou latè. Lè n al nan famasi, si n bay premye non ki nan liv la, epi yo pa jwenn medikaman an, se pou n bay youn nan lòt non yo. (Nan “Paj vèt” yo, chak medikaman gen tout non komèsyal li yo nan yon sèl tablo)

Egzanp: Si yon travayè sante preskri n *Flajil* epi, lè n rive nan famasi, yo di n yo pa gen medikaman sa a, se pou n mande

famasyon an oubyen travayè sante a yon lòt mak medikaman ki gen menm non jenerik la. An jeneral, n ap wè non jenerik la sou etikèt oubyen sou bwat medikaman an. Anpil fwa, nou ka achte medikaman an pi bon mache, lè se non jenerik la nou bay.

Lè n ap sèvi ak Medikaman ki nan liv sa a

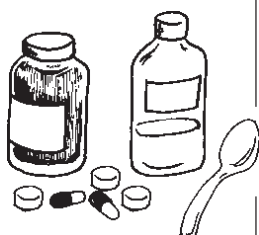

➤ Anvan n pran kèlkeswa medikaman an, fòk nou pran san n pou n li etikèt li ak/oubyen papyè ki andedan bwat la.

Nou pa gen medikaman w mande a. Men sa n genyen an. L ap ba w menm rezilta a.

➤ Depi 2 medikaman gen menm non jenerik, pa gen pwoblèm, si n pran youn nan plas lòt. Men fòk nou toujou pran menm dòz la.

Kijan moun bay piki

MEDIKAMAN YO VINI SOU PLIZYÈ FÒM:

- Grenn, kapsil ak likid. An jeneral, se bwè nou bwè yo. Kèk fwa - se pou vajen oubyen pou twou dèyè yo fèt.
- Sipozitwa ak ovil fèt pou antre nan vajen nou oubyen nan twou dèyè nou.
- Piki. Se ak yon sereng yo lage piki dirèk dirèk nan misk yon moun oubyen anba po l oubyen nan san l.
- Krèm, pomad, ongan oubyen lwil. Se sou po oubyen nan vajen nou pou n pase remèd sa yo. Yo ka ban n bon jan soulajman, lè n gen ti enfeksyon sou po, bouton maleng, bouton chalè ak demanjezon.

Pou n konn ki fòm ak ki kantite medikaman n ap itilize, fòk nou konn ki maladi n ap eseye trete epi ki medikaman ki egziste nan zòn kote n ap viv la.

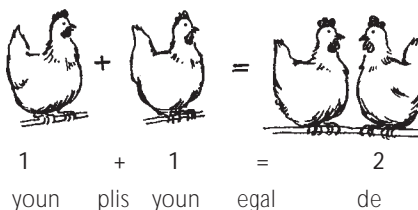
DÒZ POU N PRAN AN

Kijan pou n mezire medikaman n ap pran

Anpil medikaman, sitou antibyotik yo, pa vini ni ak menm pwa, ni ak menm gwosè a toutan. Pou n pa fè erè nan dòz n ap pran an, fòk nou gade konbyen gram, miligram, mikwogram oubyen inite chak grenn oubyen chak kapsil genyen. Si famasi a pa gen pwa oubyen gwosè grenn nou bezwen an, nou gen dwa oblije bwè yon bò nan yon grenn, oubyen plis pase yon grenn.

Men kèk siy nou dwe konnen paske yo ka itil nou:

= vle di egal oubyen se menm bagay ak
+ vle di ak oubyen plis

Fraksyon. Lè dòz yo pi piti pase yon grenn, yo konn ekri yo sou fòm fraksyon:

1 grenn = 1 grenn ankè =

1/2 grenn = mwatye yon grenn =

1 1/2 grenn = yon grenn ak mwatye yon grenn =

1/4 grenn = yon ka grenn oubyen mwatye nan mwatye yon grenn =

Lè n pa fin konn si n ka jwenn bon dòz la pou kont nou, se pou n fè yon moun ki maton pase n nan kalkil ban n eksplikasyon.

Kijan yo mezire medikaman?

Gram ak miligram. An jeneral, yo mezire medikaman an gram oubyen an miligram:

1000 mg = 1 g (mil miligram egal yon gram)

1 mg = 0,001 g (si n separe 1 g an mil ti moso, chak ti moso yo egal 1 mg)

Paregzanp:

yon grenn aspirin gen

325miligram

aspirin ladan.

,325 g

0,325 g

325 mg

Plizyè fason pou n
di menm bagay la:
325 miligram

Mikwogram. Yo mezire kèk medikaman, tankou grenn planin, paregzanp, oubyen an miligram, oubyen menm an mikwogram (mcg oubyen Mcg), yon mezi ki pi piti pase miligram:

1 µcg = 1mcg = 1/1000 mg (0,001 mg)

Sa vle di: gen 1000 mikwogram nan yon miligram.

Inite. Gen kèk medikaman yo mezire an inite (U)* oubyen an inite entènasyonal (IU).*

Pou medikaman ki likid yo: gen kèk fwa, sou bwat siwo yo oubyen sou bwat sispansyon yo, yo eksplike n ki kantite pou n bwè, paregzanp 10 ml oubyen 10 mililit oubyen 10 cc. (Santimèt kib). Yon santimèt kib se menm bagay ak yon mililit. Si medikaman an pa vini ak tout mezirèt li oubyen ak yon kont-gout, nou gen dwa sèvi ak kiyè lakay nou pou n mezire yo:

1 gwo kiyè = 1 kiyè nòmal = 15 ml

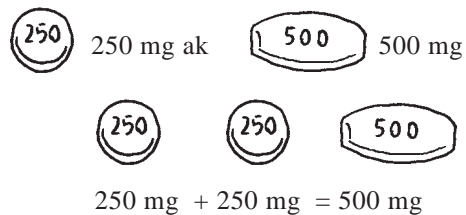

1 ti kiyè = 1 kiyè = 5 ml

Lè n pa ka jwenn grenn ki gen pwa n bezwen an:

Si n gen pou n pran: 'yon grenn amoksisilin 500, 2 fwa pa jou', men se sèl amoksisilin 250 nou jwenn nan famasi a, nou dwe bwè 2 grenn amoksisilin 250 chak fwa, sa vle di 4 grenn pou jounen an.

Lè se pwa yon moun ki montre l ki dòz medikaman pou l pran

Pifò dòz medikaman nou jwenn nan liv sa a se dòz ki bon pou fanm ki fin devlope. Men pou kèk medikaman, sitou sa ki ka gen danje yo, l ap pi bon si n chache jwenn dòz la dapre pwa malad la (si n gen yon balans). Paregzanp, si bon dòz jenntamisin nan se 5 mg/kg/jou, sa vle di yon moun dwe pran 5 mg jenntamisin pou chak kilogram li peze. Konsa, yon fanm ki peze 50 kg dwe pran 250 mg jenntamisin pa jou. Nan 250 mg nan, pou l konn ki kantite pou l bwè chak fwa, fòk li konn konbyen fwa nan jounen an, l ap bwè remèd la paske, chak fwa, fòk li bwè menm kantite a. Yon malad dwe pran jenntamisin 3 fwa pa jou. Kidonk fanm ki peze 50 kilo a dwe bwè 80 mg nan maten, 80 mg nan mitan jounen an epi 80 mg aswè.

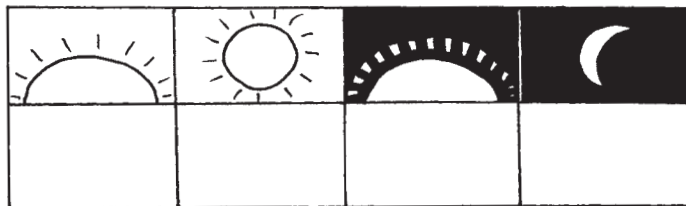
KILÈ POU N PRAN MEDIKAMAN YO PRESKRI N YO

Lè n ap pran yon medikaman, fòk nou toujou pran l chak fwa lè a rive. Gen kèk medikaman nou dwe pran yon fwa pa jou, men gen lòt nou dwe pran plizyè fwa pa jou. Nou pa bezwen ni mont, ni revèy pou n veye lè. Si preskripsyon an, paregzanp, '1 grenn chak 8 èd tan' oubyen '3 grenn nan yon jounen', se pou n bwè youn, lè solèy la leve, youn nan mitan jounen an epi youn aswè. Si yo di n pou n bwè '1 grenn chak 6 zèd tan' oubyen '4 grenn nan yon jounen', se pou n bwè youn nan maten, youn nan mitan jounen an, youn nan apremidi epi youn aswè. Si preskripsyon an di '1 grenn, chak 4 è d tan', se pou n bwè 6 grenn nan jounen an epi kite plizoumwèn menm valè tan an pase apre n fin bwè chak grenn.

PA BLIYE

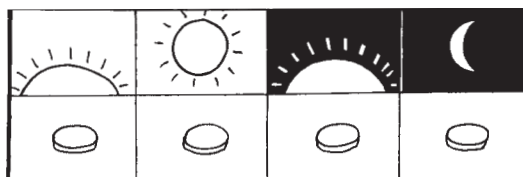
- *Si n kapab, se pou n kanpe oubyen chita, lè n ap pran yon medikaman. Epi eseye bwè youn vè likid chak fwa.*
- *Si n vomi epi n wè medikaman an nan vomisman an, se pou n pran medikaman an youn lòt fwa ankò.*
- *Si, apre n fin bwè youn grenn planin, nou vomi nan mwens pase 3 è d tan, se pou n bwè youn lòt grenn. Konsa, n ap konnen nou pa p ansent.*

Si n ap ba youn moun ki pa konn li yon eksplikasyon sou youn fèy papye, men kijan pou n fè sa:

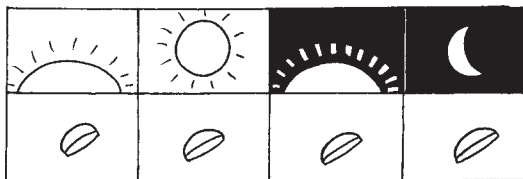

Nan pati anba yo ki vid, nou dwe fè kèk desen k ap montre moun nan ki dòz pou l pran. Fòk nou pran san n pou n bay moun nan eksplikasyon sou desen yo. Paregzanp:

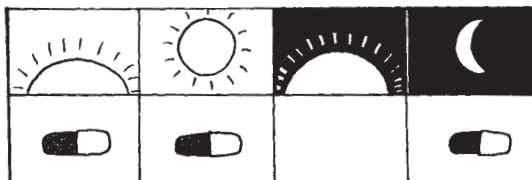
Desen sa a vle di: moun nan dwe pran 1 grenn 4 fwa pa jou, youn, lè solèy la fèk leve, youn nan mitan jounen an, youn nan apre midi epi youn nan aswè.

Desen sa a vle di: mwatye youn grenn 4 fwa pa jou.

Sa a vle di: youn kapsil 3 fwa pa jou

KILÈ YON MOUN PA DWE PRAN KÈK MEDIKAMAN

Gen kèk medikaman ki ka mete kèk moun an danje oubyen ki ka mete moun an danje pandan kèk peryòd nan lavi yo. Fòk nou veye zo n, sitou lè:

- nou **ansent oubyen** n ap bay **timoun tete**. Lè n ansent ak lè n ap bay timoun tete, anpil nan medikaman nou pran yo antre nan kò ti bebe a tou. **Anvan n pran kèlkeswa medikaman an, se pou n chache konnen si l pa p bay ti bebe a pwoblèm.** Nan liv sa a, gen yon siy avètisman bò kote tout medikaman ki ka mete lavi moun ki ansent oubyen moun k ap bay timoun tete an danje.
- Men si n malad, li enpòtan pou n chache laswenyay. Nou mèt pran medikaman, lè n ap souffri ak maladi ki grav oubyen tou lè n fè anemi. Nou ka jwenn medikaman ki pa p bay timoun nan pwoblèm.
- nou gen **maladi fwa oubyen maladi ren ki fè anpil tan sou moun**. Se fwa n ak ren n ki elimine kras medikaman nan kò nou. Si ògan sa yo pa travay byen, kras medikaman yo gen dwa fè pil sou pil, jouk yo tounen pwazon.
 - nou gen **ilsè nan lestomak** oubyen tou lestomak nou deranje pou dan ri (**lestomak brile**). Medikaman tankou aspirin ak ibipwofèn ka fè lestomak nou senyen epi yo ka ban n doulè nan lestomak oubyen yo ka fè lestomak nou boule n. Si n oblije bwè yon medikaman ki ka deranje lestomak nou, se pou n bwè l pandan n ap manje.
 - nou fè **alèji** ak medikaman nou vle pran an. Nou mèt konnen nou fè alèji ak yon medikaman, si, yon lè, nou te gen youn nan siy sa yo, lè n te fin sèvi avè l:
 - bouton te leve sou nou (mòd bouton sa yo se yon bann ti boul tou wouj ki konn bay demanjezon ak enflamasyon)
 - kò nou te anfle
 - nou pa t ka respire, nou pa t ka vale anyen

Lè yo di yon moun fè alèji ak yon medikaman, sa vle di: se kont medikaman an kò moun nan goumen olye pou l sèvi ak medikaman an pou l goumen kont maladi. Moun fè alèji pi souvan ak antibyotik ki soti nan fanmi penisilin ak sila yo ki soti nan fanmi silfa. Si n fè alèji ak yon medikaman, se pou n evite pran lòt medikaman ki soti nan menm "fanmi" avè l. Nou kapab byen fè alèji avè yo tou. Pou n jwenn plis enfòmasyon sou antibyotik ak fanmi antibyotik, ale nan paj 480.

PA BLIYE *Si n fè alèji ak yon medikaman, nou pa dwe janm sèvi avè l ankò. Si n pran l yon lòt fwa ankò, li gen dwa ban n plis pwoblèm epi li gen dwa fè n pèdi lavi n tou.*

PA BLIYE *Si n sèvi ak yon medikaman epi n wè bouton leve sou po n, bouch nou anfle oubyen nou gen pwoblèm pou n respire oubyen pou n vale, fòk nou kouri al chache konkou doktè.*

PREKOSYON

= *Si w ansent, pran san w pou w li eskplikasyon an byen.*

PREKOSYON

= *Si w ap ba timoun tete, pran san w pou w li eskplikasyon an byen.*

= *pa pran medikaman sa a, si w ansent.*

= *pa pran medikaman sa a, si w ap bay timoun tete.*

➤ *Nan paj Vèt yo, se siy sa yo k ap fè n wè medikaman ki chaje danje pou fanm ansent ak fanm k ap bay timoun tete.*

tretman pou alèji ak tretman pou endispozisyon alèji lakòz

TRANSPÒTE LOPITAL!

EFÈ SEGONDÈ (MOVE KONSEKANS KI VIN ANNAPRE)

Medikaman konbat maladi, men tou medikaman ka ajoute lòt pwoblèm nan kò yon moun. Gen kèk nan pwoblèm sa yo ki san danje, menm si yo anmèdan. Gen lòt ki chaje danje. Paregzanp, metwonidazol fè bouch nou anmè. Se yon bagay ki anmèdan, men pa gen ankenn danje nan sa. Kèk antibyotik, tankou jenntamisin ak kanamisin paregzanp, ka donmaje ren yon moun ak tande l (zòrèy li) pou lavi diran, sizoka moun nan ta pran yon twò gwo dòz ladan yo.

Anvan n pran yon medikaman, se pou n chache konnen ki efè segondè li ka genyen. Lè n ap sèvi ak medikaman nou jwenn nan liv sa a, nou ka gade nan “Paj Vèt” yo pou n wè ki efè segondè yo genyen.

PA BLIYE : *Si n santi kèk siy dwòl, tankou: tèt vire, zòrèy kònen oubyen souf anlè anlè, epi nou pa jwenn siy sa yo nan mitan efè segondè medikaman n ap pran an ka bay, se pou n kouri al wè yon travayè sante ki te pran fòmasyon pou l ka preskri moun medikaman. Kapab se twò gwo dòz medikaman an ki fè n gen siy sa yo.*

PREKOSYON (AVÈTISMAN)

Gen prekosyon espesyal nou dwe pran, lè n ap sèvi ak kèk medikaman. Nou dwe konnen yo. Men tou, anvan n sèvi ak yon medikaman, fòk nou pale ak yon travayè sante kanmèm si:

- nou deja ap pran lòt medikaman. Medikaman ki san danje, lè n pran yo poukont yo, gen dwa ban n pwoblèm oubyen tou yo gen dwa vin pi fèb, lè n pran yo ansanm ak lòt medikaman.
- se yon timoun n ap bay remèd la. Kò timoun pi frajil pase kò granmoun. Konsa yo gen dwa bezwen dòz medikaman ki pi fèb pase dòz ki bon pou granmoun. Mande yon famasyon oubyen yon travayè sante ki dòz ki bon pou timoun.
- nou granmoun anpil. Vye granmoun ka bezwen dòz ki pi fèb pase dòz ki bon pou lòt moun, paske medikaman an gen dwa rete pi lontan andedan kò yo.
- nou piti anpil, nou mèt oubyen nou mal manje. Nan kèk medikaman, tankou: remèd tibèkiloz, remèd ipètansyon (tansyon wo), remèd kriz ak remèd pou kèk lòt maladi, nou gen dwa oblije pran dòz ki pi fèb pase dòz ki bon pou lòt moun.

SA NOU DWE KONNEN

Manje ak medikaman

Ak pifò medikaman, nou ka kontinye manje nòmalman tout bagay nou konn manje. Gen kèk remèd ki bay pi bon rezilta, si n pran yo ak lestomak nou vid - sètadi, lè n gen plis pase 2 zèd d tan depi n fin manje.

Lè yon medikaman ka deranje lestomak nou, nou dwe pran l pandan n ap manje oubyen lè n fèk fin manje.

Si n gen kè plen oubyen vomisman, se pou n manje yon bagay sèk ki ka kalma lestomak nou, tankou diri, pen oubyen biskwit, lè n ap pran medikaman an.

LÈ N PRAN TWÒ GWO DÒZ NAN YON MEDIKAMAN

Gen kèk moun ki kwè plis yo pran medikaman se plis y ap geri pi vit. Opinyon sa a ki pa gen anyen pou l wè ak laverite ka lakòz gwo danje! Si n pran twòp remèd yon sèl kou oubyen si n pran yon remèd twò souvan oubyen tou si n pran kèk medikaman pandan twò lontan, nou gen dwa mete lavi n an danje.

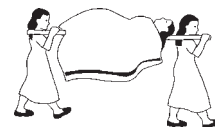
Men kèk siy nou ka genyen, lè n pran twò gwo dòz nan yon medikaman:

- kè plen
- vomisman
- doulè nan lestomak
- maltèt
- tèt vire
- zòrèy kònen
- esoufleman (souf wo)

Men siy sa yo kapab byen se efè segondè kèk medikaman lakòz. Si n gen youn oubyen plizyè nan siy sa yo ki, dapre sa yo di n, pa nan lis efè segondè medikaman n ap pran an genyen, se pou n pale ak yon travayè sante ki te pran fòmasyon pou l preskri moun medikaman.

Entoksikasyon. Twò gwo dòz medikaman (tankou: mwaye oubyen plis pase mwaye yon boutèy) ka entoksike, sètadi anpwazonnen yon moun, sitou si se yon timoun. Si n gen yon ka konsa, men sa pou n fè:

- eseye fè moun nan vomi. Li gen dwa rive vomi rès medikaman an, anvan l gen tan gen plis pwoblèm.
- bay moun nan remèd ki rele chabon aktivite a (gade nan paj 492). Chabon aktive se yon remèd ki ka souse kèk medikaman. Konsa, l ap anpeche yo aji tankou pwazon.
- Chache konkou doktè san pèdi tan.

**TRANSPÒTE
LOPITAL**

Divès kalite medikaman

Moun sèvi ak divès kalite medikaman pou yo trete divès kalite pwoblèm sante. Gen kèk medikaman k ap geri maladi a menm, men gen lòt k ap ban n yon ti soulajman sèlman ak kèk nan siy yo. Pafwa, nou gen dwa pa ka pran medikaman k ap pi bon pou maladi nou genyen an, paske:

- nou gen dwa pa ka jwenn medikaman sa a nan zòn kote n ap viv la.
- li gen dwa pa bon pou nou, paske nou ansent oubyen paske n ap bay timoun tete.
- nou fè alèji avè l.
- li pa bay rezilta ankò nan zòn kote n ap viv la, paske mikwòb ki bay maladi a reziste devan medikaman an (gade tablo ki pi ba a).

Lè sa a rive nou gen dwa pran yon lòt medikaman nan plas premye a, men anvan n fè sa, fòk nou konnen si dezyèm medikaman sa a ap bay rezilta. Anpil kote nan liv la, yo ban n posiblite pou n chwazi youn nan divès tretman, si, pou yon rezon kèlkonk, nou pa ka pran medikaman ki pi bon an. Si n pa fin konnen kiyès pou n chwazi ladan yo, se pou n pale ak yon travayè sante.

ANTIBYOTIK

Antibiyotik yo se yon seri medikaman ki gen anpil enpòtans. Nou sèvi avè yo pou n konbat enfeksyon bakteri ban nou. Nou pa ka konbat viris avè yo; paregzanp, yo pa ka geri grip. Chak “fanmi antibiyotik” pa ka geri tout kalite enfeksyon. Nou jwenn nan yon “fanmi antibiyotik” tout antibiyotik ki gen menm chapant chimik. Li enpòtan pou n konn fanmi antibiyotik yo. Gen 2 rezon pou sa:

- 1) an jeneral, tout antibiyotik ki nan yon fanmi ka geri menm kalite enfeksyon. Sa vle di yon antibiyotik ka ranplase yon lòt antibiyotik ki soti nan menm fanmi avè l.
- 2) si n fè alèji ak yon antibiyotik, n ap fè alèji tou ak tout antibiyotik ki nan menm fanmi an. Nan yon ka konsa, n ap oblije sèvi ak yon medikaman ki soti nan yon lòt fanmi, lè n fè yon enfeksyon.

Nan liv sa a, pi gwo fanmi antibiyotik nou jwenn yo se:

Fanmi Penisilin: amoksisilin, anpisilin, bennzatin penisilin, bennzil pensilin, dikloksasilin, pwokayin penisilin, ak kèk lòt ankò.

Medikaman ki soti nan fanmi penisilin bay bon rezilta ak anpil enfeksyon. Yo pa gen anpil efè segondè epi fanm ansent tankou fanm k ap bay timoun tete ka sèvi avè yo san pwoblèm. Nou jwenn yo toupatou, yo pa koute chè, yo vini swa sou fòm grenn, swa sou fòm piki. Men yo bay moun plis pwoblèm alèji pase anpil lòt medikaman. Moun te konn si tèlman sèvi ak penisilin san kontwòl, gen kèk maladi ki, jounen jodi a, reziste san pwoblèm devan penisilin.

Fanmi Makwolid: azitwomisin, eritwomisin ak kèk lòt ankò

Eritwomisin se yon antibiyotik ki la lontan. Yo sèvi avè l anpil. Nou jwenn li toupatou. Eritwomisin ka trete plizyè nan enfeksyon penisilin ak doksisisiklin trete yo. Nan anpil ka, tankou paregzanp, lè se yon fanm ansent oubyen yon fanm k ap bay timoun tete ki fè enfeksyon an, eritwomisin ka ranplase doksisisiklin san pwoblèm. Li bon pou moun ki fè alèji ak penisilin tou.

Fanmi Tetrasiklin: doksisisiklin, tetrasiklin

Tetrasiklin tankou doksisisiklin trete divès kalite enfeksyon. Antibiyotik sa yo pa koute chè epi nou ka jwenn yo toupatou. Fanm ansent, fanm k ap bay tete ak timoun ki pa ko gen 8 lane pa dwe pran ni tetrasiklin, ni doksisisiklin.

Fanmi Silfa (silfanamid): silfametoksazòl (nou jwenn li nan ko-trimoksazòl), silfizoksazòl
 Medikaman sa yo ka konbat divès kalite enfeksyon. Yo pa koute chè epi nou ka jwenn yo toupatou. Men yo bay mwens rezilta, jounen jodi a, paske gen kèk enfeksyon ki reziste devan yo san pwoblèm. Yo bay plis pwoblèm alèji pase lòt medikaman. Fanm ansent gen dwa pran antibyotik ki nan fanmi Silfa yo, men l ap pi bon si yo pran lòt kalite antibyotik, anvan akouchman epi pandan de twa semèn apre akouchman. Se pou n sispann sèvi ak silfonamid, si n wè nou kòmanse gen siy alèji (gade nan paj 483).

Fanmi Aminoglikozid: jenntamisin, streptomisin ak kèk lòt ankò

Se yon seri antibyotik ki bay bon rezilta epi ki fò anpil. Men pifò ladan yo gen efè segondè ki grav epi se sèl nan piki nou ka pran yo. Pou n pran antibyotik sa yo, fòk nou gen yon enfeksyon ki grav anpil epi se si n pa ka jwenn lòt medikaman ki bay mwens pwoblèm.

Fanmi Sefalosporin: sefiksim, seftriyaksòn, sefaleksin ak kèk lòt ankò

Se yon gwo fanmi ki chaje ak antibyotik ki fèk parèt epi ki fò anpil. Antibyotik sa yo ka trete anpil enfeksyon fanm konn trape, sitou si enfeksyon sa yo vin ka reziste devan ansyen antibyotik yo. Anpil fwa, yo bay mwens pwoblèm epi yo gen mwens efè segondè pase lòt antibyotik ki pi ansyen yo. Men tou, yo koute chè epi moun mal pou jwenn yo. Fanm ansent ak fanm k ap bay tete ka sèvi avè yo san pwoblèm.

Fanmi Kinolòn: sipwofloksasin, nòfloksasin ak kèk lòt ankò

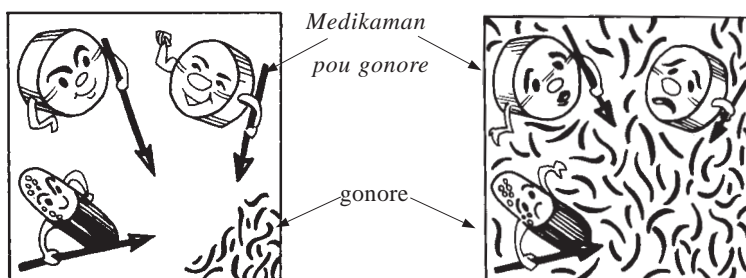
Sipwofloksasin ak nòfloksasin se antibyotik ki fèk parèt. Yo koute chè epi moun gen dwa mal pou jwenn yo. Fanm ansent, fanm k ap bay tete ak timoun ki pa ko gen 16 lane pa dwe pran yo.

Sèvi ak antibyotik sèlman lè sa nesèsè

Moun pran anpil antibyotik, sitou penisilin, twò souvan. Se pou n sèvi ak antibyotik, sèlman lè sa nesèsè paske:

- pandan y ap touye kèk jèm mikwòb, antibyotik yo bay kèk lòt jèm mikwòb - sila yo ki viv nòmalman nan kò nou, san yo pa bay pwoblèm — chans pou yo fè pitit san kontwòl. Dezòd sa a ka ban n kèk pwoblèm sante, tankou: dyare ak chanpiyon nan vajen.
- kèk antibyotik ka gen kèk efè segondè grav epi yo ka ban nou gwo pwoblèm alèji.
- lè n pran antibyotik san nesèsite oubyen lè n pran yo pou maladi yo pa ka trete, yo pa fè ni de, ni twa: yo bay kèk jèm mikwòb jarèt. Konsa, jèm mikwòb sa yo vin ka reziste devan medikaman. Sa vle di: medikaman ki te konn touye jèm mikwòb sa yo vin pa ka touye ankò.

Paregzanp, lontan penisilin te konn geri MST ki rele gonore a san pwoblèm. Men anpil moun te tonbe sèvi ak penisilin san kontwòl epi twò souvan pou yo trete yon bann pwoblèm sante ki bay mwens traka.

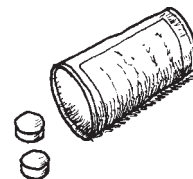
Jounen jodi a, vin gen lòt fòm gonore ki reziste devan penisilin ak lòt antibyotik. Tretman lòt fòm gonore sa yo pi difisil epi li koute plis lajan

MEDIKAMAN POU DOULÈ

Tout doulè se siy yon pwoblèm. Paregzanp, nou ka gen doulè, lè n blese oubyen lè n fè yon enfeksyon. Kidonk, se pa doulè a sèlman pou n chache trete. Fòk nou trete pwoblèm ki ban n doulè a. Men pandan n ap trete pwoblèm nan, medikaman pou doulè yo ka soulaje soufrans nou. Moun ki trape maladi ki pa ka geri, tankou SIDA ak kansè paregzanp, gen dwa soufri san rete anba gwo doulè ki ka rann yo enfim.

Lè n ap chache soulajman pou doulè:

- se pou n chache konnen epi chache trete pwoblèm ki ban n doulè a.
- se pou n toujou kòmanse ak remèd doulè ki pi fèb yo. Se sèl si n pa jwenn soulajman pou n pran sa k pifò yo.
- se pou n pran medikaman tanzantan, si doulè a pa ban n souf. Pa tann li rekòmanse, anvan n pran dòz nou gen pou n pran an.
- pa bliye lòt mòd tretman pou doulè yo: egzèsis relaksasyon, masaj (“acupressure”); kèk fwa, nou ka mete yon konprès ki cho, kèk lòt fwa, nou ka mete glas kote k ap fè n mal la (gade nan paj 423 ak 542).

Medikaman pou doulè premye degre ak dezyèm degre, tankou: doulè nou konn santi, lè n gen règ oubyen lè n gen maltèt:

Parasetamòl: se yon medikaman nou ka jwenn toupatou. Li pa koute chè. Se remèd doulè ki pi bon pou fanm ansent ak fanm k ap bay tete. Li soulaje lafyèv tou. Nou pa ka pran l ansanm ak ankenn bweson. Nou pa ka pran l kòm remèd, lè bweson mete n an mal makak.

Aspirin ap vann toupatou, menm jan ak parasetamòl. Li pa koute chè. Li ka ede n jwenn soulajman lè n gen lafyèv, doulè ak enflamasyon nan misk ak nan jwenti ak doulè nou konn genyen, lè n ak règ nou. Fanm k ap bay tete gen dwa bwè aspirin, yon semèn apre akouchman an, men fanm ansent pa dwe pran aspirin. Pito yo bwè parasetamòl. Pa gen ankenn danje, lè yon moun pran dòz aspirin li dwe pran an, men si moun nan pran yon twò gwo dòz, medikaman an ap deranje lestomak li. Se poutèt sa, moun k ap soufri ak ilsè nan lestomak pa dwe pran aspirin ditou. Lè moun ap pran aspirin, san yo pa ka seche (kowagile) nòmalmman. Se poutèt sa, moun ki fè emoraji ak moun ki pral fè kèlkeswa operasyon an pa dwe bwè aspirin.

Ibipwofèn tou se yon medikaman n ap jwenn toupatou. Men li koute pi chè pase aspirin ak parasetamòl. Fanm ki gen doulè, lè yo ak règ yo, ap jwenn bon jan soulajman ak kèk ti dòz ibipwofèn. Menm jan ak aspirin, ibipwofèn ka ede n konbat doulè ak enflamasyon nan misk ak nan jwenti. Se yon bon medikaman tou pou moun k ap soufri san rete ak atwoz. Men ibipwofèn ka deranje lestomak moun epi li ka anpeche san seche vit. Se poutèt sa, moun ki pral fè operasyon ak moun ki gen ilsè nan lestomak pa dwe sèvi avè l. Fanm k ap bay tete gen dwa pran ibipwofèn, men fanm ansent pa dwe pran l pandan 3 dènye mwa gwosès yo.

Medikaman pou doulè 2e degre ak 3e degre:

Ibipwofèn. Gwo dòz ibipwofèn (jiska 800 mg, 3 a 4 fwa pa jou) ap bay rezilta.

Kodeyin se yon medikaman ki soti nan fanmi opyase yo. Li bon pou moun ki fin fè operasyon ak moun ki blese grav. Si n kontinye pran medikaman sa a san rete, nou ka vin gen pwoblèm depandans, sa vle di, tankou tout dwoge, n ap gen anpil pwoblèm, lè n vle kanpe sou li.

Medikaman pou doulè 3e degre ak doulè k ap fè anpil tan sou nou

kodeyin gwo dòz kodeyin ka soulaje gwo doulè.

Mòfin se yon medikaman ki fò anpil. Li soti nan fanmi opyase yo. Mòfin ka soulaje doulè moun k ap soufri ak kansè oubyen SIDA, lè maladi a rive nan dènye etap li. An jeneral, si se pa lopital nou ye, nou pa p jwenn mòfin fasil. Men nou gen dwa jwenn li tou, si n gen yon preskripsyon doktè nan men nou. Mòfin ka bay gwo pwoblèm depandans (lè n kòmanse pran l, nou santi n pa ka viv san li).

MEDIKAMAN POU GWO EMORAJI APRE AKOUCHMAN OUBYEN AVÒTMAN

Medikaman ki gen ègometrin oubyen oksitosen ka ede matris la ansanm ak veso sangen yo kontrakte. Medikaman sa yo enpòtan anpil nan tretman gwo pwoblèm emoraji apre akouchman.

Yo itilize ègometrin pou anpeche oubyen pou kontwole gwo emoraji medam yo konn genyen, **lè plasennta a fin soti**. Lè n ap ba yon fanm ègometrin, nou pa dwe ba l piki a nan venn. Se nan youn nan gwo misk yo pou n ba l piki a. Fòk nou pa janm fè yon fanm pran medikaman sa a ni anvan pitit la fèt, ni anvan plasennta a soti. Yon lòt bò, fanm ki soufri ak ipètansyon (tansyon wo) pa dwe janm pran ègometrin.

Yo sèvi ak oksitosen pou kwape gwo emoraji medam yo konn genyen, **lè pitit la fin soti**. Se raman yon fanm ka bezwen pran oksitosen anvan ti bebe a soti. Nan ka sa yo, se sèl yon doktè oubyen yon matwòn konpetan ki dwe bay fanm nan piki oksitosen an nan venn. Si n sèvi ak medikaman sa a pou n fè tranche a vanse oubyen pou n bay fanm nan fòs nan mitan tranche a, nou gen dwa mete ni lavi l, ni lavi ti bebe a an danje.

MEDIKAMAN POU ALÈJI

Moun ka fè alèji ak medikaman, ak manje oubyen ak bagay yo santi oubyen bagay ki touche ak po yo. Alèji ka bay ti pwoblèm — tankou: demanjezon, ti boul oubyen bouton sou po, pwoblèm respirasyon ki fè moun estènen san rete, oubyen pwoblèm grav. Gen kèk pwoblèm ki ka anvlimen jouk moun nan rive endispoze. Lè alèji bay gwo pwoblèm ak endispozisyon, fòk moun ki fè alèji a jwenn laswenyay touswit, paske pwoblèm sa yo gen dwa mete lavi l an danje.

Nan liv sa a, nou wè kijan kèk medikaman ka bay moun pwoblèm alèji. Kèlkeswa medikaman nou fè alèji avè l la nou fè alèji a, fòk nou sispann pran l epifòk nou pa janm pran l ankò — menm si se kèk ti pwoblèm sèlman alèji a ban nou.

Yo trete alèji ak 1, 2 oubyen 3 kalte medikaman. Se selon jan pwoblèm nan grav:

1. **Anti-istaminik**, tankou difenidramin, idwoksizin ak pwometazin. Fanm ansent ak fanm k ap bay tete pa ka pran ankenn nan medikaman sa yo, men se pwometazin ki gen mwens danje. An jeneral, se difenidramin ki pi bon mache e se li tou n ap jwenn pi fasil.
2. **Estewoyid**, tankou deksametazòn ak idwokòtizòn. Fanm ansent ak fanm k ap bay tete ap pi byen chwazi, si se deksametazòn yo pran, lè yo gen pwoblèm alèji.
3. **Epinefrin oubyen adrenalin**. Medikaman sa yo pa gen danje ni pou fanm ansent, ni pou fanm k ap bay tete.

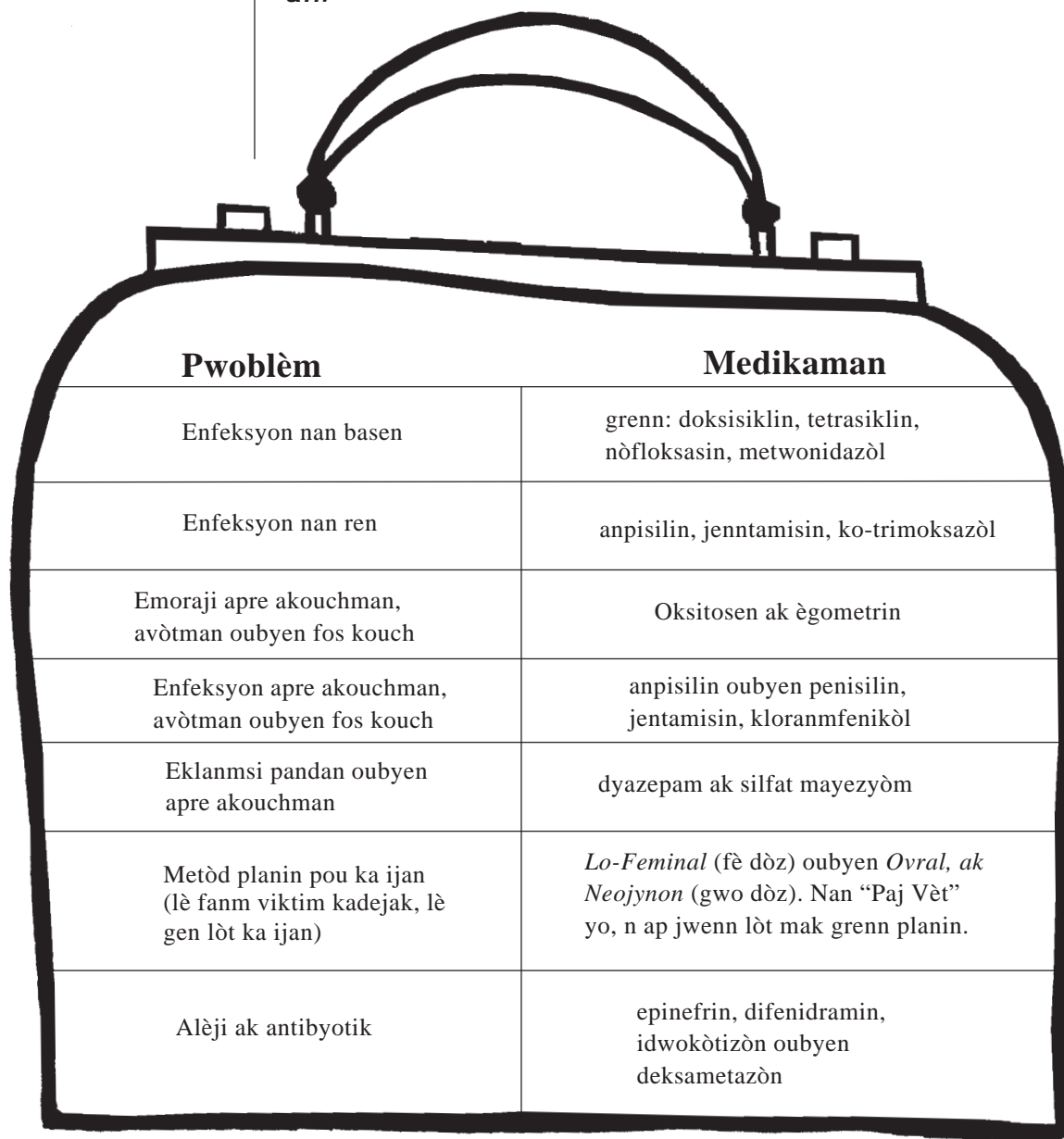

Kijan pou n trete pwoblèm alèji ak pwoblèm endispozisyon alèji lakòz

Medikaman ki Ka Sove Lavi yon Fanm

Nan kominote kote n ap viv la, youn nan bagay nou ka fè, si n vle ede medam yo sove lavi yo, se monte yon ti famasi kominotè. Medikaman ki nan tablo ki pi ba a ka pèmèt nou kòmanse trete yon malad, annatandan nou jwenn konkou doktè. Fòk nou fè yon jan pou n gen medikaman sa yo swa nan famasi pa nou an, swa nan dispansè ki pi pre a. Si n pa gen lajan pou n achte yo, se pou n eseye pale ak notab yo. Lè n fin eksplike yo enpòtans medikaman sa yo genyen, nou ka gade ansanm pou n wè si n pa ka fè yon maraton pou n ka jwenn lajan pou n achte yo.

Men kèk medikaman nou dwe mete nan famasi nou an:

Pwoblèm	Medikaman
Enfeksyon nan basen	grenn: doksisisiklin, tetrasiklin, nòfloksasin, metwonidazòl
Enfeksyon nan ren	anpasilin, jenntamisin, ko-trimoksazòl
Emoraji apre akouchman, avòtman oubyen fos kouch	Oksitosen ak ègometrin
Enfeksyon apre akouchman, avòtman oubyen fos kouch	anpasilin oubyen penisilin, jentamisin, kloranmfenikòl
Eklanmsi pandan oubyen apre akouchman	dyazepam ak silfat mayezyòm
Metòd planin pou ka ijan (lè fanm viktim kadejak, lè gen lòt ka ijan)	<i>Lo-Feminal</i> (fè dòz) oubyen <i>Ovral</i> , ak <i>Neojynon</i> (gwo dòz). Nan “Paj Vèt” yo, n ap jwenn lòt mak grenn planin.
Alèji ak antibyotik	epinefrin, difenidramin, idwokòtizòn oubyen deksametazòn